

לימודי דעת – תוכנית לימוד השולחן ערוך

הלכות מליחה

סימן ע – שעור 13

מראה מקומות

סימן ע' סעיף א'

גמרא חולין ק"ג א' רב ששת

גמרא חולין ק"ב ב' אמר רב נחמן

תוס' חולין ק"ב: ד"ה ודגים

טור ובית יוסף

שו"ע, רמ"א, ש"ך, ט"ז, ופתחי תשובה

משבצות זהב ס"ק א' עד ודע

תוכניות יחודיות ללימוד ההלכה - הכנה למבחני הסמיכה.

לימודי רבנות • איסור והתר • אבלות • מקוואות • נדה • קידושין • שבת • עירובין

לימודי דיינות • דיינים • עדות • שכירות פועלים • נזקי שכנים • שותפין • הלואה • גיטין

לפרטים נוספים : 03-6166340 או באתר: www.limd.co.il

מרכז לימודי דעת: רח' אלישע 29 בני ברק E-mail: limd@limd.co.il

תוכן השיעור:

1. סעיפי השו"ע והרמ"א
2. מליחת הרבה בשר ביחד - מקור הדין
3. מחלוקת הראשונים
4. מחלוקת השו"ע והרמ"א להלכה
5. בשר שנמלח שתי פעמים
6. בשר ועופות שנמלחו עם דגים – מקור הדין
7. מחלוקת הראשונים
8. מחלוקת השו"ע והרמ"א להלכה
9. דגים ובשר שנמלחו או נכבשו ביחד האם יש סכנה לאוכלם
10. עיקרי הדינים שהובאו בשיעור

מהדורה שלישית

עריכה חדשה ומורחבת
תכנית איסור והיתר היא לע"נ הרב שלמה בן ר' משה ורחל לענקרי זצ"ל

סעיפי השו"ע והרמ"א

סימן ע' דין מליחת הרבה בשר ביחד

א. מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו. אע"פ שהתחנתונה גומרת פליטתה קודם לעליונה, לא אמרינן שחוזרת ובולעת מדם העליונה, לפי שהוא שוהה הרבה לפלוט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת. ואפילו מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות, מותר. במה דברים אמורים, במולח בשר עם בשר, ואפילו בשר שור עם בשר גדיים וטלאים ואפילו עם עופות, שאי אפשר להם לגמור כל פליטת צירן עד שיגמור בשר שור. לפלוט את דמו.

הגה: ומכל מקום נוהגין להחמיר לכתחלה שכל חתיכה שיש לה בית קיבול, כגון דופן שלימה, מהפכין אותה שיזוב הדם, אבל בדיעבד אין לחוש (א"י הארוך). חתיכה שמלח אותה ב' פעמים, מותרת, ולא חיישינן שמלח השני מזבוע הדם הנשאר ממליחה הראשונה (פסקי מהרא"י סימן ס"ו).

אבל בשר עם דגים, אפילו בשר עופות עם דגים, אסור למלוח לפי שהדגים פולטים כל צירן קודם שיפלוט עוף את דמו. ואם עבר ומלחן יחד, העופות מותרין אבל הדגים צריך ליטול מהם כדי קליפה. ואם לא ניטלו קשקשיהם כשנמלחו, מותרים.

הגה: ויש אוסרין כל הדגים (ארוך כלל י"ג) אם אינן ס' נגד העופות, דאנו משערינן במליחה בס', והכי נהוג. ודוקא דלית בהו קשקשים, דרפו קרמייהו ופלטי מיד אבל אי אית בהו קשקשים, מותרים, דאינן פולטים מיד ולא בלעי מן העופות (הרא"ש וסם), דאידי דטרידי לפלוט לא בלעי, מידי דהוי אשני חתיכות שנמלחו יחד.

דין מליחת הרבה בשר ביחד

מקור הדין

גמרא (חולין ק"ג ע"א)

גמרא חולין ק"ג
א'

"רב ששת מלח גרמא גרמא [רב ששת מלח כל חתיכת בשר בנפרד] תרי מאי טעמא לא [הגמרא מקשה מדוע לא מלח שתי חתיכות ביחד]. משום דפריש מהאי ובלע מהאי [הגמרא מבארת אם ימלח שתי חתיכות ביחד יפרוש דם מחתיכה אחת ויבלע בחתיכה השניה]. חד נמי פריש מהאי גיסא ובלע האי גיסא [הגמרא מקשה אם כן גם כשמולח חתיכה אחת יש לחוש שהדם שיוצא מצד אחד יבלע בצד השני של החתיכה] אלא לא שנא [מוכח שאין לחשוש לדם הפורש מצד אחד לצד שני וכן מחתיכה אחת לשניה].

מסקנת הגמרא: אין הבדל בין מליחת חתיכה אחת לבדה למליחת שתי חתיכות יחד, ומותר למלוח ביחד שתי חתיכות בשר. נחלקו הראשונים מדוע הגמרא לא חששה שיפרוש דם מחתיכה אחת לשניה.

מחלוקת הראשונים

הבית יוסף מביא מהתוספות (חולין דף ק"ב ע"ב ד"ה ודגים) והפרי מגדים (משבצות זהב א) מסכם את ארבעת השיטות בענין זה:

- א. רבינו תם - במליחה אנו אומרים "דם משרק שריק" [הדם מחליק על גבי הבשר ואינו נבלע בו] כמבואר בגמרא לגבי צליית בשר, כשצולים חתיכה על גבי חתיכה "הדם משרק שריק" [מחליק ואינו נבלע בבשר], ולכן הדם לא נבלע בחתיכה התחתונה. לדבריו אם יש גומא בחתיכה התחתונה הדם מצטבר בה ונבלע בחתיכה והיא נאסרת.
- ב. יש מפרשים - כל זמן שהחתיכה פולטת את הציר שלה, פולטת גם את דם שבולעת מחתיכה אחרת. ולכן גם אם נבלע דם מחתיכה לחתיכה הוא נפלט ביחד עם הציר שבחתיכה.
- ג. הר"י מאורלייני"ש - כל זמן שהחתיכה פולטת דם עצמה פולטת גם דם שבלעה ממקום אחר, וכל זמן שהחתיכה לא נחה מפליטת דם, ממשיכה לפלוט כל דם

שבולעת. ומכיון שהתחטונה לא גמרה לפלוט את דם עצמה, עד שהתחילה לבלוע דם מן העליונה, אין פליטתה נסתמת, והיא פולטת את הדם שבולעת. לדבריו אם החתיכה נחה רגע אחד מפליטת דם שוב בולעת ואינה פולטת, אולם כל זמן שלא נחה מפליטת דם פולטת כל דם שבולעת.

ד. **תוספות** - כל זמן שטרודה לפלוט ציר של עצמה לא בולעת כלל מהעליונה.

הבית יוסף מבאר שלפי היש מפרשים והר"י מאורלייני"ש, צריך להמתין שיעור מליחה כדי שהחתיכה התחטונה תפלוט את הדם שבלעה. ואילו לתירוץ התוספות אין צורך להמתין כלל מכיון שהחתיכה לא בולעת כלל כל זמן שפולטת ציר.

הטור פסק [כדעת התוספות] מולחים הרבה חתיכות בשר יחד, למרות שהחתיכה התחטונה גומרת לפלוט הדם קודם שהחתיכה העליונה גומרת לפלוט הדם, מכל מקום כל זמן שהחתיכה פולטת ציר אינה נאסרת מהדם שבולעת, ומכיון שטרודה לפלוט הציר פולטת גם את הדם שבלעה.

הטור הוסיף [ומקורו ברשב"א בתורת הבית הקצר – בית יוסף] מותר למלוח בשר עם בשר, ואפילו בשר שור עם בשר גדי או טלה, וכן עם עופות, "שאי אפשר לגדיים וטלאים ואפילו לעופות לגמור כל פליטת צירן עד שיגמור בשר שור לפלוט את דמו" [כלומר גם עופות פולטים ציר זמן רב, יותר ממה שלוקח לחתיכת בשר שור לפלוט הדם שבה].

מחלוקת הש"ע והרמ"א

הש"ע פסק:

מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו. אע"פ שהתחטונה גומרת פליטתה קודם לעליונה, לא אמרינן שחוזרת ובלעת מדם העליונה, לפי שהוא שוהה הרבה לפלוט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת. ואפילו מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות, מותר.

הרמ"א פסק:

ומכל מקום נוהגין להחמיר לכתחילה שכל חתיכה שיס לה בית קבול כגון דופן שלימה מהפכין אותה שיזוב הדם אצל בדיעבד אין לחוש. (א"ו הארוך)

הש"ע פסק [כשיטת התוספות], כל זמן שהחתיכה פולטת ציר אינה בולעת כלל מהדם שעליה ולכן אין צורך להשהות את התחטונה כשיעור פליטת עליונה, ואפילו יש בבשר גומות שמצטבר שם דם אין החתיכה בולעת ממנו, מכיון שטרודה לפלוט ציר.

הלכות מליחה יורה דעה סימן ע סעיף א / שיעור 13

הרמ"א פסק לכתחילה [כשיטת רבנו תם] חתיכה שיש בה גומא צריכים להפוך אותה, כדי שלא תיאסר מהדם שמצטבר בה ובדיעבד אין לחוש.

הט"ז (א) מבאר את מחלוקת השו"ע והרמ"א:

השו"ע סובר כתירוץ התוספות שהחתיכה אינה בולעת כלל ולכן אין חשש גם כשיש גומא.

הרמ"א סובר שהחתיכה בולעת אלא שיש לה תקנה כל זמן שפולטת, פולטת גם מה שבולעת, ולכן לכתחילה כתב שלא להשהות הבשר עם הדם שבגומא ורק בדיעבד אין לחוש משום שהחתיכה תפלוט את הדם שבה.

המשבצות זהב (א ד"ה ועתה) מבאר שחתיכה שפולטת דם אינה בולעת כלל, אבל כשפולטת ציר יש מחלוקת הט"ז והשו"ך בדעת הרמ"א:

דעת הט"ז (ב) שבשעת פליטת ציר בולע דם והטעם שמותר הוא כבולעו כך פולטו ולדבריו בדיעבד כשמתירים החתיכה כשיש בה גומא, צריך להשהות החתיכה כדי שיעור מליחה כדי שתפלוט דמה.

דעת הש"ך (לב) גם כשהחתיכה פולטת ציר, סובר הרמ"א בדיעבד שהחתיכה אינה בולעת כלל משום שטרודה לפלוט. לדבריו אין צריך להשהות את חתיכת הבשר שיעור מליחה, אלא להוציאה מיד ומותרת.

בשר שנמלח שתי פעמים

הרמ"א פסק:

חתיכה שִמלח אותה ב' פעמים מותרת ולא חיישין שִמלח השני מצליע הדם הנשאר ממליחה הראשונה. (פסקי מהרא"י סימן ס"ו)

מבואר ברמ"א: חתיכה שנמלחה ב' פעמים מותרת, ולא חוששים שהמלח יבליע בחתיכה את שארית הדם מהמליחה הראשונה.

השו"ך (ב) מבאר: מדובר שלא הדיחו את הבשר לאחר המליחה הראשונה, ולכן לכתחילה אין למלוח החתיכה שנית והרמ"א התיר במליחה שנית בדיעבד, ולכתחילה יש להדיח יפה יפה החתיכה קודם מליחה שנית. [כמבואר בתורת חטאת]

הט"ז (ב) מבאר שמליחה שנית אינה אוסרת לדעת הרא"ש הסובר שאין דרך מלח להבליע רק להפליט.

הלכות מליחה יורה דעה סימן ע סעיף א / שיעור 13

הט"ז מקשה לדעת הפוסקים שסוברים שהמלח מבליע, הט"ז הביא (סי' ס"ט ס"א) בשם האיסור והיתר הארוך טעם להדחה קמייחא [ראשונה שלפני המליחה] משום שהמלח מבליע הדם שעל גבי החתיכה. וכן השערי דורא אוסר בשר שנמלח שנית מטעם שהמלח השני יבליע המוהל שעליו לתוכו.

הט"ז מבאר טעם אחר לדבריהם, מכיון שהבשר עדיין טרוד להפליט ציר בשעה שבא עליו מלח השני, בכוחו להפליט הציר ולא יבליע מה שפלט כבר. אבל בדם שלפני המליחה צריך להדיח כדי שלא יבליע המלח את הדם בעין שעל גבי החתיכה. ואין להוכיח לאסור מדין דם שנפל על גבי חתיכה בשעת המליחה משום שהדם הנבלע בה לא משום המליחה אלא משום שהבשר נחשב לרותח מחמת המלח ודומה לצלי שנפל עליו דם בשעת הצליה שנאסר.

מסקנת הט"ז: מליחה שניה אינה אוסרת, מכיון שהחתיכה טרודה לפלוט ציר. אולם אם עבר מעת לעת [עשרים וארבע שעות] מהמליחה, החתיכה נחה מפליטת הציר ולדעת הרא"ש מותרת משום שהמלח אין בכוחו להבליע ואילו לדעת האו"ה החתיכה אסורה משום שהמלח השני יבליע שאריות הדם בחתיכה ואינה טרודה לפלוט ציר כיון שעבר עליה מעת לעת.

הש"ך (ג) מקשה על הרמ"א שהתיר מליחה שנית והרי כשמולחים בלי הדחה ראשונה הבשר נאסר מחמת דם שעליו ואם כן גם מליחה שנית בלא הדחה תאסור.

הש"ך מתרץ שני תירוצים:

א. יש הבדל בין דם בעין, לדם היוצא מהבשר לאחר המליחה. ולכן חתיכה שנמלחה בלי הדחה תבלע מדם בעין שעליה ואילו מליחה שנית החשש שתבלע משאריות הדם שיצאו לאחר המליחה.

ב. מדובר שהחתיכה לא הודחה ועדיין טרודה לפלוט ציר, ומכיון שטרודה לפלוט אינה בולעת.

המנחת יעקב (הובא במשבצות זהב ב') מתרץ מכיון שיש רק מעט דם על פני הבשר אומרים משרק שריק [מחליק ואינו נבלע].

השפתי דעת מבאר שלפי התירוף הראשון בש"ך החתיכה מותרת גם לאחר מעת לעת משום שהדם אינו בעין, ואילו לתירוף השני לאחר מעת לעת החתיכה נאסרת, משום שאינה טרודה לפלוט ציר, ולהלכה סומכים על התירוף הראשון של הש"ך, ולכן גם לאחר מעת לעת החתיכה מותרת.

בשר ועופות שנמלחו עם דגים

מקור הדין

גמרא (חולין ק"ב ב')

גמרא חולין ק"ב
ב'

"אמר רב נחמן דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין [רב נחמן אומר שדגים ועופות שנמלחו יחד אסורים] היכי דמי [איך מדובר] אי בכלי שאינו מנוקב אפילו עופות ועופות נמי אסירי [אם מדובר בכלי שאינו מנוקב שאין לדם מקום לזוב גם עופות ועופות אסורים] אי בכלי מנוקב אפילו דגים ועופות נמי שרי [אם מדובר בכלי מנוקב גם עופות ודגים יהיו מותרים שהרי הדם זב דרך הנקבים ולא נבלע בהם]. לעולם בכלי מנוקב ודגים משום דרפו קרמייהו קדמי ופלטי ועופות קמיטי בתר דניחי דגים פליטי עופות והדר בלעי מיניה" [מסקנת הגמרא שמדובר בכלי מנוקב ומה שהדגים אסורים משום שהעור שלהם רך ולכן הדגים פולטים מהר יותר את הדם ולאחר שהדג נח מפליטתו הוא בולע דם מהעופות].

רש"י מוסיף, לא רק עופות אלא כל שכן אם מלח בשר עם דגים שהדגים נאסרים, משום שהדגים ממחרים לפלוט הדם והציר שלהם, ואילו הבשר והעופות עדין פולטים דם הנבלע בדגים.

מחלוקת הראשונים

נחלקו הראשונים האם רק הדגים אסורים או שגם הדגים וגם העופות נאסרים:

א. רש"י – הדגים אסורים והעופות והבשר מותרים, משום שהדגים גומרים לפלוט ובולעים מדם העופות והבשר, אבל הבשר והעופות אינם נאסרים משום שעדיין טרודים לפלוט את הדם שלהם.

ב. הרשב"ם – גם העופות וגם הדגים אסורים משום שהדגים סיימו לפלוט את הציר שלהם ובולעים דם מהעופות וחוזרים ופולטים הדם ומבליעים בעופות את הדם שבלעו מהם. [הטור פסק כדעת הרשב"ם וכתב שכן הסכים הרא"ש].

הבית יוסף מביא שהרא"ש מבאר את דעת הרשב"ם:

הרא"ש מבאר בתחילה שהדגים נאסרים מדין חנ"נ [חתיכה נעשית נבילה] שהרי נאסרו מחמת בליעת הדם מהעופות, וחוזרים ואוסרים את העופות.

הרא"ש מקשה שהרי שיטת רבינו אפרים שלא אומרים חנ"נ בשאר איסורים ורק בבשר וחלב אומרים חנ"נ, וכאן מדובר באיסור דם. ועוד הרי אין הנאסר יכול לאסור יותר מהאוסר, וכאן

הלכות מליחה יורה דעה סימן ע סעיף א / שיעור 13

הדגים נאסרו מחמת הדם, ודם אין בכוחו לאסור העופות משום שהוא משרק שריק [מחליק], ואיך הדגים יאסרו את העופות יותר מכח הדם שממנו נאסרו.

הרא"ש מיישב שבאמת הדם הנפלט מהדגים הוא האוסר את העופות, ולא אומרים דם משרק שריק [מחליק] משום שהוא מעורב בהרבה ציר.

הבית יוסף למד בדעת הרא"ש שאין הכרח לומר שפסק כהרשב"ם. והקשה על הטור שהרי הרא"ש פסק כרבינו אפרים ולדבריו אין מקום לשיטת הרשב"ם. ולכן כתב הבית יוסף להלכה כרש"י שהרי הרמב"ם הר"ן והתוספות ועוד ראשונים סוברים כרש"י וגם דברי הרא"ש נוטים לשיטת רש"י.

נחלקו הראשונים כמה מליחה אוסרת:

א. הרא"ש – מליחה אוסרת כדי קליפה, ולכן הדגים נאסרים כדי קליפה, ואם הם שלמים ויש להם קשקשים אינם נאסרים כלל. [טור] הבית יוסף מביא שהרשב"א הר"ן ורבינו ירוחם סוברים שמליחה אוסרת כדי קליפה.

הרשב"א מבאר באיסור שמן החתיכה נאסרת כולה, ומכל מקום כאן היות והאיסור הוא דם הנחשב לדבר כחוש, ומכיון שהאיסור הוא כחוש אין השומן יכול להוליך אותו למקום שאינו יכול לילך בעצמו, ואין אוסר אלא כדי קליפה.

ב. הרא"ה – מליחה אוסרת כדי נטילה.

ג. הרמב"ן – מליחה אוסרת את כל החתיכה. הבית יוסף כתב שכך נראה גם דעת הרמב"ם.

הבית יוסף מביא מהר"ן שאין תקנה למלוח את הדגים שנאסרו שנית. והביא שני טעמים:

א. דעת הרמב"ם שהמליחה אינה מפליטה את כל הדם ולכן הצריך חליטה כדי להצמית הדם במקומו שלא יפרוש וזה מועיל רק לדם האברים שלא פירש ולא דם שפרש ממקום אחר ונבלע בחתיכה.

ב. מליחה מפליטה רק את דם החתיכה עצמה, ולא דם שבלעה ממקום אחר.

מחלוקת הש"ע והרמ"א להלכה

הש"ע פסק: דגים שנמלחו עם בשר ועופות, העופות והבשר מותרים [כדעת רש"י], והדגים אסורים כדי קליפה. [כדעת הרא"ש והטור] ואם יש לדגים קשקשים גם הדגים מותרים.

הרמ"א פסק: הדגים אסורים כל זמן שאין בהם שישים כנגד הבשר, משום שאנו משערים במליחה לאסור בשישים. [כדעת הרמב"ן] ואם יש לדגים קשקשים, הדגים מותרים מאחר

הלכות מליחה יורה דעה סימן ע סעיף א / שיעור 13

והקשקשים מקשים על פליטת הדם והציר מהדג, ומכיון שטרוד לפלוט אינו בולע מהעופות והבשר, כמו בשתי חתיכות בשר שנמלחו יחד שאינן אוסרות אחת את השניה.

הש"ך (ד) מבאר בדעת השו"ע שהדגים נאסרים כדי קליפה, בין אם מלח אותם עם העופות והבשר זה בצד זה, ובין כשהבשר מעליהם, וכשהדגים מעל הבשר והעופות צריך לקלוף מהם למרות שדם אינו מפעפע למעלה, מכל מקום אוסר במקום המגע כדי קליפה.

הב"ח פסק לאסור גם את העופות אלא אם כן יש בהם שישים כנגד הדגים. **והש"ך דחה** את דבריו שהרי זו דעת יחיד, וגם מה שהחמיר משום שאיסור דם מדאורייתא, הרי להלכה דם שנמלח אסור מדרבנן, ולכן פסק הש"ך שהעופות מותרים.

הט"ז (ג) מביא שתי סברות להתיר הדגים כשיש להם קשקשים:

א. הטור מבאר שהקשקשים הם במקום הקליפה, ומכיון שהדגים נאסרים רק כדי קליפה, כאן מותרים. ולדבריו לפי הרמ"א שאוסר את הדגים לגמרי לא יועילו הקשקשים וצריך שישים בדגים כנגד הבשר והעופות.

ב. הקשקשים מונעים את הדג מלפלוט הדם והציר מהר, ולכן הדגים נחשבים לקשים יותר מהעופות והבשר מחמת הקשקשים שעליהם ואינם בולעים כלל מהדם כיון שהם טרודים לפלוט. ולפי זה הדגים מותרים לגמרי.

הש"ך (ה) מפרש לפי הטור שהקשקשים מועילים משום שהם במקום הקליפה ולכן לשיטת הרמ"א לא מועילים הקשקשים שהרי מליחה אוסרת את כל הדגים ולא רק כדי קליפה. ומה שכתב הרמ"א שאם יש קשקשים הדגים מותרים, מדובר באיסור שאין בו שמנונית ולכן אינו מפעפע בכל הדגים אלא כדי קליפה, ובאופן זה הקשקשים נאסרים והדגים מותרים, כגון באיסור חמץ בפסח שנחשב לדבר כחוש, ומועיל לקלוף הקשקשים ואין צריך לקלוף מבשר הדג.

דגים ובשר שנמלחו או נכבשו ביחד האם יש סכנה לאוכלם

הט"ז (ג) **מבאר**: למרות שיש סכנה לאכול דג שהתבשל עם בשר, כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן קט"ז) מכל מקום כל זה דווקא כשהתבשלו ביחד, אבל במליחה בלבד אין סכנה.

הפתחי תשובה (א) פוסק שבמליחת דגים ובשר אין סכנה, ומביא מהפרי מגדים בשם המנחת יעקב שמסתפק האם יש סכנה בדג שנכבש עם בשר, ונשאר בצריך עיון. ודעת הבית יהודה שאין בכבוש משום סכנה.

עיקרי הדינים שהובאו בשיעור:

א. מותר למלוח הרבה חתיכות בשר ביחד. [גמרא] נחלקו הראשונים מדוע לא חוששים שהדם מהחתיכה השניה יבלע בחתיכה הראשונה. יש אומרים שהמליחה השניה אינה אוסרת מכיון ש"הדם משרק שריק" [הדם מחליק על גבי הבשר ואינו נבלע בו]. לדבריו אם יש גומא בחתיכה התחתונה הדם מצטבר בה ונבלע בחתיכה והיא נאסרת. [רבינו תם] יש מפרשים, כל זמן שהחתיכה פולטת את הציר שלה, פולטת גם את דם שבולעת מחתיכה אחרת. [תוספות בשם י"מ] ויש אומרים, כל זמן שהחתיכה פולטת דם עצמה פולטת גם דם שבלעה ממקום אחר, וכל זמן שהחתיכה לא נחה מפליטת דם, ממשיכה לפלוט כל דם שבולעת. לדבריו אם החתיכה נחה רגע אחד מפליטת דם שוב בולעת ואינה פולטת. [הר"י מאורלייני"ש] כל זמן שטרודה לפלוט ציר של עצמה לא בולעת כלל מהעליונה. [תוספות] לפי היש מפרשים והר"י מאורלייני"ש, צריך להמתין שיעור מליחה כדי שהחתיכה התחתונה תפלוט את הדם שבלעה. ואילו לתירוץ התוספות אין צורך להמתין כלל מכיון שהחתיכה לא בולעת כלל כל זמן שפולטת ציר. [הבית יוסף]

ב. להלכה: הטור והשו"ע פסקו [כדעת התוספות] מולחים הרבה חתיכות בשר יחד, למרות שהחתיכה התחתונה גומרת לפלוט הדם קודם שהחתיכה העליונה גומרת לפלוט הדם, מכל מקום כל זמן שהחתיכה פולטת ציר אינה נאסרת מהדם שבולעת, ומכיון שטרודה לפלוט הציר פולטת גם את הדם שבלעה. הטור הוסיף לא רק חתיכות בשר עם בשר אלא הוא הדין עופות עם בשר וכן בשר שור עם בשר גדי. [רשב"א – בית יוסף]. הרמ"א פסק לכתחילה להחמיר להפוך החתיכה אם יש בה בית קיבול. [כדעת ר"ת] ובדיעבד אין לחוש. הט"ז מבאר לדעת השו"ע החתיכה לא בולעת כלל כל זמן שטרודה לפלוט ואילו הרמ"א סובר שבולעת ובדיעבד סומכים על השיטות שפולטת מה שבלעה ולשיטתו צריך להמתין שיעור מליחה. הש"ך מבאר שהרמ"א בדיעבד מיקל שהחתיכה אינה בולעת כלל. ולשיטתו אין צריך להמתין שיעור מליחה. [משבצות זהב]

ג. בשר שנמלח שתי פעמים - חתיכה שנמלחה ב' פעמים מותרת ולא חוששים שהמלח השני מבליע הדם הנשאר מהמליחה הראשונה. [רמ"א] מדובר שלא הדיחו את הבשר לאחר המליחה הראשונה, ולכן לכתחילה אין למלוח החתיכה שנית אלא אם כן הדיחה יפה יפה ובדיעבד מותר. [ש"ך] יש אומרים שמליחה שניה אינה אוסרת לדעת הרא"ש שסובר שהמלח מפליט ואינו מבליע. אבל לדעת האו"ה שסובר שהמלח מבליע הטעם שהחתיכה מותרת משום שהיא פולטת ציר ואגב הציר פולטת גם את הדם שבלעה ולדבריו צריך להשהות החתיכה שיעור מליחה. [ט"ז] הש"ך הקשה על הרמ"א מדוע החתיכה לא נאסרת משום הדם שבולעת, כמו שנאסרת כשלא הודחה בתחילה. ותירץ: 1. בשר שנמלח בלא הדחה ראשונה בולע דם בעין וכאן מדובר בדם הנפלט מהחתיכה. 2. כאן מדובר שהחתיכה פולטת ציר ולכן אינה בולעת. 3. יש מתרצים [מנחת יעקב] שכאן מדובר בדם מועט ואומרים בו "משרק שריק" [מחליק] יש אומרים שלתירוץ הראשון לאחר מעת לעת החתיכה מותרת משום שאין כאן דם בעין. ואילו לתירוץ השני נאסרת שהרי אינה פולטת ציר ויש לסמוך להקל כתירוץ הראשון. [שפתי דעת]

ד. עופות ודגים שנמלחו ביחד אסורים. [גמרא] נחלקו הראשונים האם רק הדגים אסורים או גם הבשר. יש אומרים שרק הדגים אסורים משום שפולטים הציר שלהם מהר ובלועים מהבשר ואילו הבשר עדיין טרוד לפלוט ואינו בולע. [רש"י] ויש אומרים שגם העופות וגם הדגים אסורים משום

שהדגים סיימו לפלוט את הציר שלהם ובולעים דם מהעופות, וחוזרים ופולטים הדם ומבליעים בעופות את הדם שבלעו מהם. [רשב"ם והטור שכן הסכים הרא"ש]. הרבה ראשונים הסכימו לדעת רש"י שרק הדגים אסורים. [בית יוסף בשם הרמב"ם הר"ן והתוספות ועוד ראשונים סוברים כרש"י וכן נוטה הרא"ש].

ה. נחלקו הראשונים כמה מליחה אוסרת: יש אומרים שמליחה אוסרת כדי קליפה, ולכן הדגים נאסרים כדי קליפה, ואם הם שלמים ויש להם קשקשים אינם נאסרים כלל. [רא"ש וטור ובית יוסף מהרשב"א הר"ן ורבינו ירוחם] ויש אומרים באיסור שמן החתיכה נאסרת כולה, ומכל מקום כאן היות והאיסור הוא דם הנחשב לדבר כחוש, ומכיון שהאיסור הוא כחוש אין השומן יכול להוליך אותו למקום שאינו יכול לילך בעצמו, ואין אוסר אלא כדי קליפה. [רשב"א] יש אומרים שמליחה אוסרת כדי נטילה. [הרא"ה] ויש אומרים שמליחה אוסרת את כל החתיכה. [רמב"ן ובית יוסף מהרמב"ם]. אין תקנה למלוח הדגים שנית. 1. משום שמליחה אינה מפליטה הכל כדעת הרמב"ם שמצריך חליטה להצמית הדם שלא פירש וכאן הדם פרש ונבלע אינו יוצא לגמרי. [ר"ן לפירוש הרמב"ם] 2. מליחה יכולה להפליט רק דם החתיכה עצמה ולא דם שבלעה ממקום אחר. [ר"ן]

ו. להלכה נחלקו השו"ע והרמ"א: השו"ע פסק, דגים שנמלחו עם בשר ועופות, העופות והבשר מותרים [כדעת רש"י], והדגים אסורים כדי קליפה. [כדעת הרא"ש והטור] ואם יש לדגים קשקשים גם הדגים מותרים. לדעת השו"ע בין אם מלח אותם עם העופות והבשר זה בצד זה, ובין כשהבשר מעליהם, וכשהדגים מעל הבשר והעופות צריך לקלוף מהם למרות שדם אינו מפעפע למעלה, מכל מקום אוסר במקום המגע כדי קליפה. [ש"ך] והרמ"א פסק, הדגים אסורים כל זמן שאין בהם שישים כנגד הבשר, משום שאנו משערים במליחה לאסור בשישים. [כדעת הרמב"ן] ואם יש לדגים קשקשים, הדגים מותרים. ישנן שתי סברות להתיר הדגים כשיש להם קשקשים: 1. הקשקשים עצמם הם כדי קליפה. ולפי זה כשאוסרים בס' אין להתיר. [ט"ז בהסבר הראשון וש"ך למסקנה] 2. הקשקשים מקשים על הדג לפלוט הציר ולכן אינו נאסר כלל. [ט"ז למסקנה] יש אוסרים גם את הבשר אלא אם כן יש ס'. [ב"ח] ויש מקילים שהבשר לעולם מותר. [ש"ך]

ז. בשר שנמלח עם דגים אין לאסור משום סכנה, מכיון שרק כשנתבשלו יחד יש סכנה ולא כשנמלחו. [ט"ז ופתחי תשובה] יש מסתפקים האם דג שנכבש עם בשר יש בו משום סכנה. [פתחי תשובה מהפרי מגדים בשם המנחת יעקב] ויש מקילים שאין בכבוש משום סכנה. [פתחי תשובה בשם הבית יהודה]

